

УДК 346.544.4:341174 (4)

Т. Шевченко (Каплюченко),
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри правознавства
Одеського національного політехнічного університету

ДІЯЛЬНІСТЬ НАГЛЯДОВИХ ОРГАНІВ ТА ОРГАНІВ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ВИКОНАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ПРОДУКЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ НА РИНКУ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Як відомо, Європейський Союз (далі – ЄС) створений шляхом укладення договорів між суверенними державами, і сьогодні у важливих випадках згода всіх держав-членів залишається єдиним правилом визнання. Багато в чому ЄС, створивши свій внутрішній ринок, завдячує міжнародному праву, зокрема праву міжнародних договорів.

Внутрішній ринок ЄС розвивається через конфлікт між національним і глобальним виміром правої інтеграції. На сучасному внутрішньому ринку ЄС відбувається синтез великої кількості видів ринків, які взаємодіють один з одним, але, на нашу думку, головним із них є споживчий ринок – ринок споживчих товарів і послуг.

Мета роботи – розмежування компетенцій ЄС між органами, які здійснюють заходи з ринкового нагляду, і органами, що забезпечують виконання законодавства щодо безпеки продукції.

Незважаючи на численні публікації в галузі правового регулювання ринкових відносин в ЄС, на сьогодні залишаються невирішеними ще багато питань, пов'язаних із розвитком правової сфери регулювання споживчого ринку непродовольчих товарів, що зумовлено високою динамікою відносин та швидким технологічним розвитком. Дослідження цих питань у правовій площині досить важливі і потребують ґрунтовного наукового вивчення. Для подальшого дослідження ринкового нагляду й оцінки відповідності в ЄС важливе розуміння

компетенцій органів ЄС у цих сферах. Згідно з вимогами ЄС, ринковий нагляд повинен бути інституційно відокремлений від функції оцінки відповідності.

Успішна політика безпеки на споживчому ринку ЄС у своєму підґрунті має ефективний та дієвий нагляд за ринком. Саме зусилля держав-членів, спрямовані на виявлення та видалення небезпечної продукції з ринків, забезпечують політичній структурі можливість належної реалізації та життєздатності. Така позиція корисна не тільки для європейських споживачів, адже компанії-виробники також вимагають однакових умов для інновацій та процвітання [1]. Ринковий нагляд визначено важливим інструментом забезпечення виконання директив «Нового підходу», зокрема, за допомогою заходів перевірки відповідності продукції чинним директивам, застосування заходів для приведення невідповідної продукції у відповідність до вимог, а також застосування санкцій у визначених випадках [2].

Методологічний інструментарій дослідження обрано з урахуванням мети і завдань, а також предмета й об'єкта наукового дослідження. Формально-логічний та формально-юридичний методи зробили можливим проведення аналізу правових норм щодо здійснення ринкового нагляду на споживчому ринку ЄС і України, дозволили виявити недоліки чинного законодавства в досліджуваній сфері, обґрунтувати висновки і пропозиції щодо його вдосконалення.

Свого часу зміцнення та захист добробуту європейських споживачів було визначено наріжним каменем споживчої політики ЄС на 2007–2013 рр., проголошеної як «Розширення прав і можливостей споживачів, підвищення їхнього добробуту за допомогою ефективного захисту» [3]. Нагляд за ринком став важливим інструментом для досягнення цілей цієї стратегії. До найважливіших змін, які зумовили «Нові законодавчі рамки» у законодавчому середовищі ЄС, варто віднести введення комплексної політики щодо ринкового нагляду. Це значно змінило баланс законодавчих положень ЄС від принципово орієнтованих на встановлення вимог до продукції, які мають бути виконані, коли продукція вводиться в обіг, до рівнозначного наголосу на аспектах правозастосування протягом усього життєвого циклу продукції [4].

Варто зазначити, що ринковий нагляд у ЄС є важливою складовою частиною міжнародного нагляду за ринком.

У структурі Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) з 1947 р. активно діє одна з п'яти регіональних комісій – Європейська економічна комісія (United Nations Economic Commission for Europe – UNECE), до складу якої входить Робоча група (РГ. 6) з питань політики в галузі стандартизації та співробітництва з питань нормативного регулювання. Саме в межах роботи означеної групи, під егідою постійної міжурядової групи експертів, які консультують національні уряди з питань політики щодо стандартів, технічного регулювання, процедур оцінки відповідності встановленим нормам, нагляду за ринком, а також з інших суміжних питань, у 2002 р. створено Консультативну групу Market Surveillance (MARS) Group, яка стала місцем для дискусій представників державних органів, міжнародних організацій, національних органів із захисту прав споживачів, експертів у сфері нагляду за ринком. На сьогодні активно формується міжнародна група контролю за ринком Ex-MARS [5]. На засіданні

Групи MARS, що пройшло в Женеві (Швейцарія) 26–27 вересня 2016 р., представник Європейської комісії ознайомив учасників засідання із програмним документом щодо транскордонного співробітництва, ухваленим у лютому 2016 р., у якому була представлена типова форма транскордонного співробітництва між органами нагляду за ринком ЄС із метою здійснення ефективного нагляду в межах єдиного ринку, незважаючи на те, що правоохоронні повноваження окремих органів із нагляду за ринком обмежені національними кордонами країни.

Розроблення Моделі загальної процедури нагляду за ринком (GMSM) ведеться із 2007 р., а експерти/державні органи використовують її для створення власних програм із нагляду за ринком і планування заходів у цій сфері.

Зауважимо велике значення у процесі вдосконалення механізму ринкового нагляду в ЄС результатів проекту, який здійснювався у 2006–2009 рр. PROSAFE.

PROSAFE – це Європейський форум із гарантування безпеки продукції, який є некомерційною професійною організацією для органів ринкового нагляду, спрямованою на поширення елементарного рівня знань і практичного досвіду в рамках нагляду за ринком організацій держав-членів Європейського економічного простору (далі – ЕЕА). Головна мета його діяльності полягає в підвищенні безпеки користувачів продуктів та послуг у ЄС. PROSAFE був створений співробітниками з нагляду за ринком із різних країн по всій Європі. Перше засідання відбулось у 1990 р., відтоді більшість країн ЄС і кандидатів у члени ЄС були представлені на нарадах, щоби забезпечити високий рівень прозорості. У Статуті PROSAFE містяться керівні принципи для цієї організації та її членів. На засіданні Генеральної Асамблеї PROSAFE у травні 2016 р., яке відбулося в Любляні (Словенія), проект Статуту PROSAFE був узгоджений усіма його членами.

Із 2006 р. PROSAFE взяв на себе ініціативу щодо координації низки спільних дій між різними організаціями з нагляду за ринком в ЄС. Проект під назвою «Посилення нагляду за ринком в Європі на основі передових методів» (EMARS) (здійснювався у 2006–2009 рр.) реалізовувався за фінансової підтримки Генерального директорату з охорони здоров'я та захисту споживачів, а також Європейської асоціації вільної торгівлі (EFTA), низки європейських країн [6]. EMARS II (2009–2011 рр.) мав велике значення для вдосконалення методів механізму ринкового нагляду. Мета проекту полягала в підвищенні безпеки продукції для споживачів і посиленні ефективності нагляду за ринком із мінімальним навантаженням для промисловості.

Нині європейське співробітництво з питань ринкового нагляду здійснюється через неформальні групи органів із нагляду за ринком, які називаються групами адміністративного співробітництва (AdCos). Члени цих груп призначаються державами-членами і представляють національні компетентні органи нагляду за ринком по секторах. Вони зустрічаються кілька разів на рік для обговорення питань нагляду за ринком у сфері їхньої компетенції, а також із метою забезпечення ефективного, комплексного і послідовного нагляду за ринком. Їхніми основними цілями є: досягнення правильного й однакового застосування положень законодавства в межах єдиного ринку; підвищення ефективності нагляду за ринком, для єдиного ринку; встановлення відповідних каналів зв'язку між національними урядами та комісією; налагодження і координація спільних дій із нагляду за ринком під час перетину кордонів; обмін досвідом, посилення співпраці в області практики оцінки відповідності, а також окремі випадки.

Європейське законодавство визначає ринковий нагляд як діяльність, що провадиться, і заходи, що вживаються державною владою, для забезпечення відповідності продуктів вимогам, вста-

новленим у відповідних актах гармонізованого законодавства ЄС. Нагляд повинен забезпечувати, щоб продукти не становили ризику для здоров'я, безпеки або будь-якого аспекту захисту суспільного інтересу (гл. 1, ст. 2 Регламенту № 765/2008 Європейського парламенту та Ради) [7]. Ринковий нагляд має на меті забезпечити однаковий рівень захисту громадян у межах внутрішнього ринку, а також однорідне нормативне поле для суб'єктів економічної діяльності [7].

Шляхи постачання продукції на внутрішній ринок ЄС потребують координації нагляду за ринком за межами національних кордонів країн-членів. Таке співробітництво попереджає появу небезпечної продукції, від якої відмовились на ринку однієї країни-члена ЄС, на внутрішньому ринку ЄС іншими шляхами доступу на цей ринок. Отже, ринковий нагляд гарантує громадянам рівноцінний рівень захисту здоров'я та безпеки на всій території єдиного ринку ЄС незалежно від походження продукції та зумовлює підвищення ефективності законодавства ЄС, яке прагне захисту й інших суспільних інтересів і досягнення цілей ЄС [8].

Компетенція ЄС у галузі ринкового нагляду на споживчому ринку полягає, головним чином, у здійсненні правотворчої діяльності, встановленні однакових правил і норм на європейському рівні, які діють безпосередньо (регламент як акт уніфікації) або відповідно до яких держави-члени ЄС зобов'язані узгоджувати своє національне законодавство з гармонізованим законодавством ЄС (директиви як акти гармонізації). Правотворча діяльність ЄС у сфері ринкового нагляду на споживчому ринку, як і в інших сферах, реалізується передусім його законодавчими інститутами – Європейським парламентом і Радою, які, своєю чергою, можуть доручати Європейській комісії як виконавчому інституту ЄС вживати додаткових заходів у формі виконавчих або делегованих актів [9].

Правотворча діяльність ЄС реалізується його інститутами шляхом ухвалення законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у сфері ринкового нагляду на внутрішньому ринку. У зв'язку із цим варто зазначити, що термін «законодавство» у ЄС уживається у широкому і вузькому сенсі [9]. У широкому сенсі термін «законодавство» застосовується до всього вторинного права ЄС. До набуття чинності змінами до Установчих договорів за Лісабонським договором термін «законодавство» уживався в документах ЄС тільки в широкому сенсі. У результаті внесених змін змінилося і тлумачення терміна «законодавство ЄС», під яким розуміється не все вторинне право, а лише законодавчі акти. Термін «законодавчі акти» уперше включений до установчих документів Лісабонським договором та, відповідно до ст. 289 ДФЄС, означає правовий акт, який має обов'язкову чинність, ухвалений Радою та Європейським парламентом, за звичайною законодавчою процедурою або спеціальною законодавчою процедурою [10].

Горизонтальна складова частина ринкового нагляду в ЄС встановлює загальні принципи ринкового нагляду, тоді як вертикальна (або секторальна) – встановлює правила ринкового нагляду для окремих типів продукції [11]. Загальна безпека продукції встановлюється Директивою 2001/95/ЄС [12]. Вона також визначає обов'язки держав-членів щодо нагляду за ринком для гарантування безпеки споживчої продукції. Загальна безпека продукції встановлюється також настановами ЄС щодо виконання директив «Нового підходу». Загальний порядок і умови розміщення продукції на внутрішньому ринку ЄС, проведення робіт з оцінки відповідності й акредитації, а також механізм ринкового нагляду окреслені в Регламентах № 764/2008 [13] та № 765/2008 [15], у рішенні № 768/2008 [14] від 9 липня 2008 р.

Європейська комісія шляхом використання системи електронних засо-

бів розробляє та підтримує загальну систему архівації й обміну інформацією щодо наглядової діяльності на внутрішньому ринку й інформації щодо будь-якої невідповідності товару гармонізованому законодавству як ЄС, так і держав-членів. Система відображає нотифікацію й інформацію, передбачену ст. 22 Регламенту ЄС 765/2008 [15]. Відповідно до цієї статті, держави-члени зобов'язані надавати Європейській комісії інформацію, що є в їхньому розпорядженні, про продукти, що становлять ризик, зокрема дані, що стосуються ідентифікації продукту, його походження та ланцюга його поставок, пов'язаного з ним ризику, про сутність і тривалість вжитого національного заходу, будь-які добровільні заходи, вжиті суб'єктами господарської діяльності.

Ефективною та дієвою у сфері непродовольчих товарів є система RAPEX, передбачена у ст. 12 Директиви 2001/95/ЄС [12]. Водночас узгоджений нагляд за ринком ЄС потребує повного обміну інформацією про національні заходи в цій сфері, що не передбачено в цій системі. Доступ до системи RAPEX відкритий не тільки для країн-членів ЄС, але й для країн-кандидатів, третіх країн і міжнародних організацій у рамках угод між ЄС і цими країнами або міжнародними організаціями, згідно з умовами, визначеними в таких угодах. Останні ґрунтуються на взаємності та включають положення про конфіденційність, що відповідають положенням, які застосовуються в ЄС (ч. 4 ст. 12 Директиви 2001/95/ЄС) [12].

ІТ-системи відіграють провідну роль у полегшенні обміну інформацією між різними системами, наприклад, RAPEX, ICSMS, CIRCA та іншими. Часто трапляються ситуації, коли в різні системи треба ввести однакові дані в різних форматах. З метою уникнення дублювання планується розроблення сумісної ІТ-системи, яка забезпечить взаємодію з наявними прикладними програмами. Зокрема, ICSMS є ІТ-системою Євро-

пейської комісії, яка забезпечує комплексну комунікаційну платформу для спостереження між органами влади країн-членів ЄС [16].

Варто наголосити, що ICSMS – це не тільки механізм для надійного обміну інформацією між органами влади, а й платформа для впровадження політики ринкового нагляду [4]. Кінцевою метою ICSMS є допомога у виконанні однієї з основних цілей ЄС, що пов'язана із забезпеченням надійності й узгодженості у впровадженні та застосуванні європейського законодавства із забезпечення операторів і громадян можливістю отримувати всі переваги внутрішнього ринку. Система дозволяє отримувати доступ до інформації про: результати випробувань продукту; ідентифікаційні дані економічного оператора; оцінку ризику; аварії; заходи, вжиті наглядовими органами влади для спільного, швидкого й ефективного поширення інформації не тільки серед владних органів, але й громадськості [4].

Свого часу було розпочато розроблення нової платформи ICSMS-AISBL за фінансової підтримки ЄС [17]. ICSMS розвивається й далі, здійснює збирання, зберігання й обмін інформацією та передовим досвідом між усіма суб'єктами, що безпосередньо причетні до ринкового нагляду. Це включає публікацію результатів випробувань, результати спільних дій, керівних принципів і роз'яснень для здійснення підготовки органів нагляду за ринком, тематичних досліджень, статистики та загальної інформації про ринок нагляду за товарами [18].

ICSMS складається із внутрішньої та громадської зон:

– внутрішня зона призначена тільки для авторизованих користувачів: органів нагляду за ринком, митних органів і органів ЄС. Вона містить всю наявну інформацію (опис продукту, результати випробувань, вжиті заходи);

– громадська зона для споживачів, користувачів і виробників. Інформація, яку видно у громадській зоні, містить

лише несекретні дані, які стосуються продукції [18].

На сьогодні актуальним напрямом є створення синергії між GRAS- RAPEX і ICSMS, незважаючи на те, що вони мають дуже різні функції, тому поки використовуються окремо. Адже інформація, пов'язана з нещасними випадками і травмами, спричиненими небезпечними продуктами на внутрішньому ринку, повинна стимулювати зусилля зі здійснення заходів нагляду за ринком [19]. На сьогодні синергія між ICSMS і RAPEX дозволяє користувачам створювати RAPEX-проекти повідомлень на основі даних, уже частково доступних в ICSMS. Додаткові дані, необхідні для завершення повідомлення оповіщення RAPEX, повинні бути додані вручну через тире [19]. Також Європейською комісією розглядається доцільність створення Громадських споживчих баз даних безпечних товарів (Consumer Product Safety Information Database), які зможуть містити платформу для скарг і реєстрації травм. Ця платформа буде брати до уваги успіхи, досягнуті EUROSAFE, OECD та іншими відповідними інструментами, наявними в цій області.

Загалом нині заходи з ринкового нагляду та контроль за безпекою продукції, співпраці на рівні ЄС охоплюють:

– систему оперативної інформації (RAPEX) – систему оповіщення, яка полегшує швидкий обмін інформацією між країнами ЄС і Європейською комісією;

– загальну систему інформаційної підтримки ICSMS для обміну інформацією, яка включає в себе кращі заходи, результати спільних дій, інформацію про програми спостереження на національних ринках держав-членів;

– заходи із захисту, які зобов'язують країни ЄС повідомляти про будь-які дії, вжиті ними, які обмежують вільне переміщення продукту, оскільки він становить небезпеку або іншим чином не відповідає вимогам;

– функціонування груп адміністративного співробітництва (Administrative Cooperation Groups, AdCos);

– фінансування спільних дій, яким Європейська комісія фінансує діяльність із ринкового нагляду, що спільно здійснюються національними органами держав-членів;

– регулярні контакти й обговорення політики з національними представниками у Групі експертів внутрішнього ринку для продукції.

Що стосується України, то гл. 3 «Технічні бар'єри в торгівлі» (ст. ст. 53–58) р. IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС визначено обов'язок сторін поглиблювати та вдосконалювати технічне співробітництво шляхом адаптації українського законодавства у цій сфері до “*aquis communautaire*”, зокрема через реформування заходів здійснення ринкового нагляду, що в подальшому сприятиме розвитку бізнесу та підтримці реалізації угоди СОТ про Технічні бар'єри у торгівлі. Тільки після повного узгодження галузевого та горизонтального законодавства, інституцій і стандартів України та ЄС до Угоди буде додано Протокол щодо оцінки відповідності та прийнятності промислової продукції (Угода АСАА) як невід'ємний її додаток для вільного просування українських товарів на внутрішньому ринку ЄС без додаткових процедур оцінки відповідності [19].

Відповідно до графіка наближення законодавства, Україна має наблизити своє горизонтальне законодавство протягом одного року з дати набрання чинності Угодою (до початку 2017 р.), а секторальне законодавство, що охоплює 27 секторів, – протягом 2–5 років з дати набрання чинності Угодою (2017–2020 рр.). Відповідальним за реалізацію зобов'язань України щодо гармонізації горизонтального законодавства є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (Міністерство економічного розвитку України), щодо секторального законодавства – центральні органи виконавчої влади, що виконують функції технічного регулювання у визначених сферах (поста-

нова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1057) [20].

Так, нині в Україні наглядова діяльність загалом перебуває у стані активної адаптації до міжнародно-правових норм і норм права ЄС та узгодження із принципами і практиками, що застосовуються в європейському та міжнародному правопорядках. Визначений напрям реалізується шляхом ухвалення низки законів України, а саме: «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту у продукції» та інших, та завдяки інституційному відокремленню ринкового нагляду від функції оцінки відповідності. На виконання інституційного відокремлення ринкового нагляду від функції оцінки відповідності в Україні формується інфраструктура якості європейського зразка, що включає: Національне агентство з акредитації України (НААУ), Національний орган стандартизації (ДП «УкрНДНЦ»), Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба) та інші.

Ключові слова: ринковий нагляд на споживчому ринку непродовольчих товарів, EMARS II, PROSAFE, Директива 2001/95/ЄС, ICSMS, Administrative Cooperation Groups.

Стаття присвячена дослідженню питань, пов'язаних із розвитком правової сфери регулювання споживчого ринку непродовольчих товарів, та розмежуванню компетенцій Європейського Союзу між органами, які здійснюють заходи з ринкового нагляду, та органами, що забезпечують виконання законодавства щодо безпеки продукції.

Стаття посвящена исследованию вопросов, связанных с развитием правовой сферы регулирования потребительского рынка

непродовольственных товаров, и разграничению компетенций Европейского Союза между органами, осуществляющими мероприятия по рыночному надзору, и органами, обеспечивающими выполнение законодательства относительно безопасности продукции.

This article is devoted to the study of issues related to the development of the legal sphere of regulation of the consumer market of non-food products and the delimitation of EU competences between the authorities involved in market surveillance and the authorities enforcing legislation on product safety.

Література

1. Куньєва М. Передмова. Стандартизація, метрологія, сертифікація. УКРСЕПРО : вебсайт. URL: <http://csm.kiev.ua/index.php> [Ринковий нагляд. Практичні методи нагляду за ринком]. URL: http://www.csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1317:2012-04-10-10-58-06&catid=41:2009-10-16-12-08-07&Itemid=56&lang=uk.
2. Захист прав споживачів в Європейському Союзі та Україні 2007 : аналітичний звіт. Спільнота споживачів та громадські об'єднання. Спільний проєкт Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй : вебсайт. URL: <http://www.consumerinfo.org.ua/upload/iblock/377/ConsumerProtectionReport-ua.pdf>.
3. *Opinion of the European Economic and Social Committee on the Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee: EU Consumer Policy Strategy 2007–2013 – empowering consumers, enhancing their welfare, effectively protecting them* COM(2007) 99 final. EUR-Lex : database. Official Journal of the European Union C 162. 25.6.2008. P. 20–23. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52008AE0259>.
4. «Блакитна настанова» із впровадження правил Європейського Союзу щодо продукції. URL: <https://www.knteu.kiev.ua/file/MTc=/db801a8e0a18da8685b2f55f7bcbb392.pdf>.
5. Доклад Консультативної групи по надзору за ринком (Групи МАРС) о ее

деятельности и о 14-м заседании в Женеве (26–27 сентября 2016 г.) United Nations Economic Commission for Europe : website. URL: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trade/wp6/documents/2016/ECE-CTCS_WP.6_2016_12R_MARS_report.pdf.

6. *Best practice techniques in Market Surveillance*. PROSAFE : website. URL: http://www.prosafe.org/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=1490&Itemid=270.

7. Regulation (EC) № 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) № 339/93 (Text with EEA relevance). EUR-Lex : database. Official Journal of the European Union L 218. 13.8.2008. P. 30–47. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008R0765>.

8. *Communication from the Commission to the European Parliament, the council and the european economic and social committee 20 actions for safer and compliant products for Europe: a multi-annual action plan for the surveillance of products in the EU*. EUR-Lex : database. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0076>.

9. Арабей Е. Правовые аспекты деятельности Европейского Союза в области защиты прав потребителей : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Москва, 2014. 256 с.

10. Европейский Союз: основополагающие акты в редакции Лиссабонского договора с комментариями. Пер. А. Четвериков / отв. ред. С. Кашкин. Москва : Инфра-М, 2008. 698 с.

11. Ринковий нагляд в Україні: реформи на шляху до європейського ринку. Документи з аналізу політики та планування інституційних змін / М. Борода та ін. ; кер. проєкту Віра Нанівська. Київ : Оптима, 2011. 22 с.

12. *Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council of 3 December 2001 on general product safety (Text with EEA relevance)*. EUR-Lex : database. Official Journal of the European Communities L 11. 15.1.2002. P. 4–17. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0095>.

13. Regulation (EC) № 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance

relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) № 339/93 (Text with EEA relevance). EUR-Lex : database. Official Journal of the European Union L 218. 13.8.2008. P. 30–47. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008R0765>.

14. Decision № 768/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on a common framework for the marketing of products, and repealing Council Decision 93/465/EEC (Text with EEA relevance). EUR-Lex : database. Official Journal of the European Union L 218. 13.8.2008. P. 82–128. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008D0768>.

15. Regulation (EC) № 764/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 laying down procedures relating to the application of certain national technical rules to products lawfully marketed in another Member State and repealing Decision No 3052/95/EC (Text with EEA relevance). EUR-Lex : database. Official Journal of the European Union L 218. 13.8.2008. P. 21–29]. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0764>.

16. Information and Communication System on Market Surveillance. European Commission : official website. URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/internal-market-for-products/icsms/index_en.htm.

17. Session on ICSMS of the expert group on the Internal Market for Products, BRUSSELS 7TH JUNE 2013 – MINUTES. European Commission : official website. URL: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/5465/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

18. Communication from the Commission to the European Parliament, the council and the european economic and social committee 20 actions for safer and compliant products for Europe: a multi-annual action plan for the surveillance of products in the EU. EUR-Lex : database. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0076>.

19. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Урядовий портал : вебпортал. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631.

